

היום נלמד בעזרת ה':

מנחות דף כב

שאלה: ועצים דפשיטא ליה לתנא דמשל ציבור, מנלן? כלומר הגמ' הביאה לעיל (כא): את המשנה במס' שקלים בה נאמר שעצים באים משל ציבור. הגמ' מבררת מנין פשוט לתנא של המשנה שם דין זה.

תשובה: דתניא: למדנו בכרייתא - אולי האומר 'הרי עלי עולה' צריך להביא עצים (לצורך הקטרת הקרבן) מתוך ביתו כשם שעליו להביא את הנסכים של הקרבן מתוך ביתו? לכך נאמר "עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ", כשם שמזבח בא משל ציבור כך עצים ואש באים משל ציבור, דברי רבי אלעזר בר ר"ש.

ומכאן שעצים באים משל ציבור. המשך הברייתא:

רבי אלעזר בן שמוע אומר, כך הוא הלימוד: כשם שהמזבח כשר רק כאשר לא השתמש בו הדיוט, כך עצים ואש כשרים רק כשלא השתמש בהם הדיוט.

שואלת הגמ': מאי בינייהו? מה ההבדל בין רבי אלעזר בר ר"ש לרבי אלעזר בן שמוע?

תשובה: איכא בינייהו חדתי: ההבדל ביניהם הוא האם צריך עצים חדשים, שלדעת רבי אלעזר בר ר"ש לא צריך עצים ואש חדשים ומותר גם אם השתמש בהם הדיוט, ולדעת רבי אלעזר בן שמוע צריך עצים ואש חדשים.

קושיא: ועתיקי לא? וכי לדעת רבי אלעזר בן שמוע אסור להשתמש בעצים ואש 'ינשנים' (= שהשתמש בהם הדיוט)?

והכתיב: והרי נאמר (בספר שמואל) "וַיֹּאמֶר אַרְוֵנָה אֶל דָּוִד יִקַּח וַיַּעַל אֲדָנָי הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב בְּעֵינָיו רֵאֵה הַבֶּקֶר לְעֹלָה וְהַמִּרְגִּים וְכֻלֵי הַבֶּקֶר לְעֵצִים", ואם צריך דווקא עצים חדשים א"כ קשה איך לקח דוד מארונה את המורגים וכלי הבקר לצורך עצים להקרבה, והרי ארונה כבר השתמש בהם?

תירוץ: **הכא נמי בחדתי**: המורגים וכלי העצים היו חדשים, שעדיין לא השתמש בהם ארונה.

מאי "מִרְגִּים"? **אמר עולא, מטה של טורבל. מאי מטה של טורבל? אמר אביי, עיזא דקרקסא דדיישן דשתאי**: 'עז' מברזל שנותנים אותו על נסר גדול מלא יתדות כדי שיהיה כבד, ונותנים אותו על התבואה, וקושרים בו שוורים ומושכים אותו, ובכך דשים את התבואה.

אמר רב יוסף: מהיכן לומדים ש"מִרְגִּים" הם לצורך דישה? שנאמר "הֲנֵה שְׁמֵתֶיךָ **לְמִוְרַג חֲרוּץ חֲדָשׁ בְּעַל פִּיפִיּוֹת תְּדוּשׁ הָרִים...**".

משנה: **נתערב קומצה**: אם התערבב קומץ של מנחה אחת בקומץ של מנחה אחרת, מקטיר את התערובת של שני הקמצים, ושתי המנחות כשרות. וכן אם התערבב קומץ של מנחת 'נדבת ישראל' במנחה שלימה של כהנים, מקטירים את המנחה עם הקומץ המעורב בה ושתי המנחות כשרות. והטעם, בגלל שמנחת כהנים נקטרת כולה כליל, ואם כן כאשר מקטיר אותה עם הקומץ שבתוכה, גם היא הוכשרה וגם המנחה שממנה יצא הקומץ כשרה.

ואם התערבב קומץ במנחת כהן משיח או במנחת נסכים, נחלקו ת"ק ורבי יהודה. לדעת ת"ק גם כאן מקטיר את התערובת ושתי המנחות כשרות כי המנחות הללו עולות כליל.

אבל לדעת רבי יהודה שתי המנחות פסולות. והטעם, משום שמנחת ישראל בלילתה עבה כי שמים בה מעט שמן (לוג שמן לעישרון), ואילו מנחת כהן משיח ומנחת נסכים בלילתה רכה כי שמים בה הרבה שמן (שלושה לוגין לעישרון). ולכן השמן המועט שבקומץ מנחת ישראל, כולע מהשמן המרובה שבמנחת כהן משיח ונסכים. ואז מנחת ישראל פסולה בגלל ש'ריבה שמנה' יותר משיעור השמן שצריך להיות בה, ואילו מנחת נסכים פסולה בגלל ש'מיעט שמנה' פחות מהשמן שצריך להיות בה.

אמנם כל זה דוקא לדעת רבי יהודה שסובר שהשמן של מנחה אחת מתבטל בשמן של המנחה השניה. אבל לדעת ת"ק השמן האחד לא מתבטל בשמן השני, ולכן שתי המנחות כשרות. (כי אפילו אם מעט שמן עבר ממנחה למנחה, מכיון שהוא

לא מתבטל בה, הוא נשאר שייך למנחה שלו. ואז כאשר מקטירים את המנחה שהוא נמצא בה, הוא עולה לרצון למנחה ששייך אליה).

נמרא: תנן התם. דם שנתערב במים: אם נפלו מים לתוך המזרק שבתוכו דם קרבן, האם מותר לזרוק את הדם על המזבח? תשובה – אם יש בתערובת מראית דם, הרי זה דם כשר.

ואם נתערב הדם ביין שצבעו אדום כמו הדם, ואי אפשר לדעת האם נשארה מראית דם בתערובת. מתייחסים ליין כאילו הוא מים, ובודקים האם בכמות כזו של מים היתה נשארת מראית דם או לא.

ואם נתערב בדם הקרבן, דם של בהמת חולין או של חיה. לדעת ת"ק רואים את הדם החולין כאילו הוא מים ובודקים כנ"ל. אבל לדעת רבי יהודה אין דם מבטל דם. ולכן אפילו אם ישנה טיפה אחת של דם קרבן בתוך דם חולין, כל התערובת כשרה למזבח. והגמרא מבארת את המחלוקת –

אמר רבי יוחנן: רבנן (ת"ק) ורבי יהודה נחלקו בדרשה של אותו פסוק. ביום הכיפורים, לאחר שהכהן גדול מערבב את דם הפר ודם השעיר ביחד, הוא נותן מהתערובת על קרנות המזבח הפנימי. כנאמר "ולקח מדם הפר ומדם השעיר". למרות שדם הפר מרובה מדם השעיר, הפסוק קורא לתערובת הזו 'דם פר ודם שעיר'. משום שדם השעיר לא מתבטל בדם הפר.

המחלוקת היא מה לומדים מכאן. לדעת רבנן מכאן ל'עולין' שאין מבטלין זה את זה. כלומר דמים של קרבנות אינם מבטלים זה את זה. אבל מין במינו מתבטל. ולכן דם חולין או חיה שהתערבב בדם קודשים, הדמים מבטלים זה את זה. ולכן לשיטתם משערים את דם החולין או החיה כמים, ובודקים האם הדם קודשים היה מתבטל במים או לא. לדעת רבי יהודה מכאן למין במינו שאינו בטל. וזו הסיבה שדם אינו מבטל את חבירו. ולכן גם אם יתערב דם חולין בדם קודשים הם לא יבטלו זה את זה. אבל 'עולין' כן מבטלים זה את זה. נולגבי מנחות שנתערבו, יתבאר בהמשך.

קושיא: רבנן סברי 'מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה', ודלמא משום דמין במינו הוא? מניין לרבנן ללמוד מכאן שעולין לא מבטלים זה את זה, אולי הפסוק

בא ללמדנו שמין במינו אינו בטל? תירוצ: **אי אשמעינן מין במינו ולא אשמעינן עולין, כדקא אמרת, השתא דאשמעינן עולין, משום דעולין:** אם הפסוק היה משמיע לנו את הדין שאין ביטול, במקרה של מין במינו בחולין ולא בקרבנות, היינו אכן לומדים מכאן שמין במינו אינו בטל. אבל לאחר שהפסוק השמיע את הדין הזה בקרבנות, אנו לומדים מכאן שעולין לא מבטלים זה את זה. קושיא: **ודלמא עד דאיכא מין במינו ועולין? קשיא!** אולי הפסוק בא ללמד שצריך את שני הדברים, גם קרבנות וגם מין במינו, ורק אז זה לא בטל? ואכן נשאר קשה על רבנן.

קושיא: **ור' יהודה סבר מכאן למין במינו שאינו בטל. ודלמא משום דעולין הוא?** מניין לרבי יהודה ללמוד מכאן למין במינו אינו בטל? אולי לומדים מכאן שעולין אין מבטלים זה את זה? תירוצ: **אי אשמעינן עולין מין בשאינו מינו כדקאמרת, השתא דאשמעינן מין במינו משום דמין במינו הוא:** אם הפסוק היא משמיע לנו את הדין של קרבן שנתערב בקרבן במין באינו מינו, היינו אכן לומדים שעולין לא מבטלים זה את זה. אבל בגלל שהפסוק השמיע לנו את הדין הזה במקרה של מין במינו, אנו לומדים מכאן שמין במינו אינו בטל. קושיא: **ודילמא עד דאיכא מין במינו ועולין קשיא:** אולי צריך את שניהם? ואכן נשאר קשה על רבי יהודה.

קושיא על רבי יהודה:

תנן רבי יהודה אומר וכו'. וכי בולעות זו מזו מה הוי? **מין במינו הוא!** מה הבעיה ששמן של מנחה אחת בולע מהשמן של המנחה השניה? והרי זה 'מי במינו', ולדעת רבי יהודה מין במינו אינו בטל!

תירוצ: **אמר רבא:** רבי יהודה סובר שאם יש תערובת של מין במינו ו'דבר אחר' (= ואינו מינו), אנו כאילו 'מסלקים' את ה'מינו' ומתייחסים אליו כמי שאינו כאן, ואז ה'שאינו מינו' רבה על ה'מינו' ומבטלו.

דהיינו יש כאן שמן של מנחת נסכים, שהתערבב עם שמן וסולת של הקומץ. נמצא שהשמן של המנחה התערבב ב'מינו' (שמן של הקומץ) וב'שאינו מינו' (סולת של הקומץ). ואז, אנו לא מתייחסים לשמן של הקומץ, וממילא הסולת של הקומץ מבטלת את השמן של המנחה כי זה 'מין בשאינו מינו'. ולאחר שהשמן התבטל

ונעשה חלק מהקומץ, ממילא הקומץ פסול משום שהתרבה שמנו, והמנחה פסולה משום שהתמעט שמנה.

[אמנם יש כאן 'קומץ' העשוי מסולת ושמן, שהתערב עם מנחה העשויה מסולת ושמן. אך מכיון שיש כאן שני סוגים של מנחות אחת עבה ואחת רכה, נמצא שיש כאן תערובת מין במינו ובשאינו מינו. אבל אם היו שתי המנחות שוות, היתה זו תערובת 'מין במינו'. עיין שטמ"ק].